

GETTY IMAGES / EYECANDY IMAGES

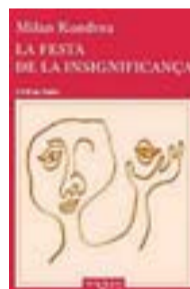
El melic de Milan Kundera

JORDI
NOPCA

Després de publicar *La ignorància* l'any 2000, Milan Kundera (Brno, 1929) va obrir el parèntesi més llarg en la seva ficció, que no s'ha tancat –de manera imprevista– fins a *La festa de la insignificança*, una novel·la de títol ampul·lós però de factura lleugera i fluida, quasi volàtil. En aquest parèntesi de gairebé una dècada i mitja, l'autor de *La insuportable lleugeresa de l'ésser* ha entregat dos nous textos assagístics, *El teló* (2005) i *Una trobada* (2009). Tots dos expandien les consideracions sobre literatura investigades per primer

cop a *L'art de la novel·la* (1986). “Si un lampista mitjà és útil a la gent, un novel·lista mitjà que produeix conscientment llibres efímers, comuns, convencionals, o sigui inútils, o sigui que fan nosa, o sigui nocius, és menyspreable –escrivia a *El teló*–. És la maledicció del novel·lista: la seva honestat està lligada al infame pal de la megalomania”.

Quan elogiava “els creadors de la novel·la” Cervantes i Rabelais potser no descobria gran cosa. Les consideracions sobre Broch, Balzac i Dostoievski eren, com a mínim, menys previsibles. A *Una trobada* apel·lava a la força de *Cien años de soledad*, de Gabriel García Márquez, a *El profesor del deseo*, de Philip

LA FESTA DE
LA INSIGNIFI-
CANÇA
MILAN KUNDERA
TUSQUETS
TRAD. XAVIER
LLOVERAS
144 PÀG./15 €

Roth, a *De un castillo al otro*, de Louis-Ferdinand Céline, i a “la còmica absència de comicitat” de *L'idiota* de Dostoievski. Aquesta divisa ha d'haver tingut mentalment ocupat Kundera durant el temps que incubava *La festa de la insignificança*. Una de les idees recurrents del llibre és la noció del “bon humor”, que apareix desinteressadament i en moments imprevisibles (com ara quan un home vestit de caçador engega un tret a l'estàtua rere la qual s'amagava un home que hi orinava). Una altra idea, heretada de Schopenhauer, és la del món com a “representació i voluntat”: no hi ha res d'objectiu, només cal una voluntat enorme que imposi la realitat.

En el cas del llibre, un dels personatges, D'Ardelo, que s'ha jubilat fa poc de la institució on treballava, convida alguns dels seus amics a la seva festa d'aniversari. A un d'ells, en Ramon, li diu que té càncer tot just després de sortir del metge, alleujat perquè les proves han demostrat que estava sa. “Tot pensant en l'absurd de la seva mentida, no es va poder estar de riure. I aquell riure, també, era incompreensible”, es pot llegir a la novel·la: es tracta d'un dels exemples de “còmica absència de comicitat” o de “bon humor”.

El món, un lloc descregut

Centrada en els dies previs a la festa, la celebració en si i les conseqüències, *La festa de la insignificança* enganxa el lector gràcies a la prosa transparent i tensa de Kundera. La brevetat de vegades excessiva dels capítols dificulta que el retrat dels personatges sigui tan precís com en altres novel·les: de tant en tant cal recordar-se per què en Caliban fingeix que només parla pakistanès –tornem a la idea de representació–, què fa que en Charles estigui fascinat pels àngels –que han de sortir en una obra de teatre que escriu, motivat per una anècdota que protagonitza Stalin– i com és que l'Alain està tan capficat amb els melics que les samarretes curtes de les dones deixen a la vista. A mesura que es va avançant, i tenint en compte que la mínima premissa argumental s'esmicola, l'esquematisme dels personatges i la previsibilitat de les seves reaccions acaba jugant a favor de l'escriptor, perquè la novel·la és una llarga mirada al melic del present. Tal com afirma un dels seus personatges, “la insignificança, amic meu, és l'essència de l'existència”. I tret de “l'evidència [...], la innocència i la bellesa” que podem observar en un parc, no tenim cap altra certesa. El món s'ha convertit en un lloc descregut, intranscendent. Som com aquells camarades de Stalin que quan coincidien als lavabos cridaven que el líder de l'URSS els deia mentides. El problema és que ara pensem que no es pot arribar a cap veritat. ♦♦

Negocis de destrucció massiva

PERE
ANTONI
PONS

Un advocat astut i exitós pensa que ha tancat el negoci de la seva vida quan acorda amb una velleta que li pagarà una mensualitat fins al dia que es mori a canvi d'acabar rebent en herència el seu magnífic pis de l'Eixample. Des del punt de vista econòmic, l'operació és impecable, si tot segueix el seu curs. Els problemes sorgeixen, esclar, quan les coses deixen de seguir el seu curs previsible i la velleta continua fent anys en lloc de morir-se. Prenent aquest punt de partida argumental –inspirat en l'anècdota real d'un advocat de París–, Lluís Llord ha construït una novel·la híbrida, rocambolesca i estranya. *Herències col·laterals* és un drama familiar presentat amb tons grotescos, de farsa. Però també una intriga criminal amb algunes

breus i subtils incursions –estampes angoixants, ominoses– en el thriller de terror.

En una literatura com la catalana, amb més bons escriptors que bons narradors –tenir bona prosa és una cosa, usar una bona prosa per contar bé una bona història n'és una altra de força diferent–, Llord destaca pel seu domini de l'ofici narratiu: estructura global del relat, dosificació de la intriga, construcció dels personatges, ús amb intenció dels punts de vista, diàlegs... El bon ofici queda clar des de la primera escena. Un jove revisor del gas toca al pis d'una velleta paralítica, no sabem si per fer una feina honesta o amb la intenció d'estafar-la. L'autor, que ho narra amb un estil indirecte lliure, ens fa entrar en escena acompanyant el revisor i, per tant, adoptant empàticament el seu punt de vista. Ben iniciada l'escena, però, ens dona un parell d'informacions

HERÈNCIES
COL·LATERALS
LLORT
RBA-LAMAGRANA
208 PÀG./12 €

que anul·len de cop tota la simpatia que podíem sentir per ell. I aleshores ens posicionem a favor de la velleta, que fins a aquell moment ens havia resultat antipàtica i inquietant: ara ja no tan sols no ens molesta que sigui hostil amb el jove, sinó que a més desitgem que ho sigui, i que li faci mal.

Control i equilibri

La novel·la està muntada com un trencaclosques molt precís: és plena de salts en el temps i el focus d'interès es desplaça contínuament d'un personatge a l'altre. Llord no deixa mai de demostrar un control considerable dels engranatges narratius. Sap en quin moment ha de donar espai a la peripècia d'un personatge o d'un altre. Sap equilibrar el tremendisme de certes situacions a còpia d'un humor entre hiperbòlic i negre. I sap com fer encaixar les escenes més

còmiques amb les més tremebundes i les més excèntriques gràcies a un to realista, distanciat però còmplice. En aquest sentit, destaca especialment el retrat de la vídua deprimida i del fill panxacontent i consentit de l'advocat, que passen de nedar en l'abundància a caure en una misèria sòrdida i degradant. Cada cop que Llord narra i dona detalls de la seva decadència, els salva de la caricatura grotesca amb un toc fi d'humanitat.

Herències col·laterals està escrita en una prosa també molt calculada, i potser no li hauria fet mal adoptar puntualment un estil més desordenat i intens. Més estripat. Si sigui com sigui, és una bona novel·la –entretinguda, amb escenes molt potents: magnífic l'ús de la careta antigàs!– sobre els paranys que s'amaguen darrere les possibilitats d'obtenir fortunes massa fàcils. ♦♦